

Kursplan för

Psykiska symtom vid somatiska tillstånd och psykologisk behandling inom beteendemedicin, 7.5 hp

Mental symptoms in somatic conditions and psychological treatment in behavioral medicine, 7.5 credits
Denna kursplan gäller från och med vårterminen 2025.

Kurskod	9K8098
Kursens benämning	Psykiska symtom vid somatiska tillstånd och psykologisk behandling inom beteendemedicin
Hp	7.5 hp
Utbildningsform	Uppdragsutbildning (högskolepoäng)
Huvudområde	Psykologi
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Utbildningsnämnden CNS
Datum för fastställande	2024-10-09
Kursplanen gäller från	Vårterminen 2025

Särskild behörighet

Av Socialstyrelsen utfärdad legitimation som psykolog. Kunskaper i svenska och engelska motsvarande Svenska B och Engelska A med lägst betyget Godkänd.

Mål

Efter genomgången kurs ska deltagaren kunna

- redogöra för somatiska differentialdiagnoser för vanliga psykiska symtom, såsom ångest och psykiatriska diagnoser t.ex depression och utmattningssyndrom
- översiktligt förklara fysiologiskt hur somatiska tillstånd kan ge upphov till psykiska symtom
- på sakliga grunder reflektera över när en patient behöver utredas vidare innan psykologisk behandling påbörjas
- redogöra för de funktioner i hjärna och nervsystem som ligger bakom interoception samt identifikation av vissa somatiska symtom som hotfulla
- redogöra för och kritiskt värdera olika teorier om psykologiska processers roll vid somatiska tillstånd

- redogöra ingående för tänkta verkningsmekanismer av exponeringsbaserad psykologisk behandling för patienter med somatiska tillstånd
- värdera om patient med somatiskt tillstånd kan gynnas av exponeringsbaserad psykologisk behandling och när så inte är fallet
- förklara ingående hur man bör genomföra en exponeringsbaserad psykologisk behandling för patienter med olika typer av somatiska tillstånd
- förklara ingående hur man bedömer symtombörda, livskvalitet och undvikande/symtomupptagenhet hos patienter med somatiska tillstånd samt utvärderar effekt av behandling.

Innehåll

Kursen syftar till att öka kunskapen om somatiska tillstånd och sjukdomar som kan ge symtom och vilka kan misstas för psykisk sjukdom, samt ge ingående kunskaper om exponeringsbaserad psykologisk behandling vid somatiska tillstånd.

Kursen innefattar genomgång av flera olika somatiska tillstånd och sjukdomar som kan ge psykiska symtom, såsom endokrina förändringar (t.ex. sköldkörtelsjukdomar, förändringar i könshormoner), elektrolytrubbningar (t.ex. hyperkalcemi), bristtillstånd (t.ex. järnbrist, B12-vitaminbrist, D-vitaminbrist) och hjärt-kärlsjukdomar (t.ex. hjärtsvikt, hjärtflimmer). I kursen ges exempel på vad man som psykolog kan fråga patienten om, samt vilka synliga symtom man själv kan vara uppmärksam på vid misstanke om somatiskt tillstånd. En del grundläggande fysiologi, såsom nervcellens funktion, metabolism, endokrinologi och kardiovaskulär fysiologi, kommer att ingå för att ge förståelse för varför de olika psykiska symtomen kan uppkomma. Dessutom ingår grundläggande patofysiologi för de somatiska tillstånd som tas upp.

För att öka förståelsen för hur kroppsliga och psykiska symtom påverkar varandra, behandlas begreppet interoception ingående, inklusive vilka olika hjärnregioner och andra delar av nervsystemet som medierar interoception. Biologiska mekanismer bakom symtomperception och symtomrädsla ingår också. Dessa är viktiga faktorer för att förstå hur problematiska beteenden uppstår hos patienter med somatiska tillstånd. Kursen innefattar olika teoretiska modeller om hur psykologiska faktorer och beteendemönster kan påverka kroppsliga sjukdomar. Evidensbasen för dessa teorier och tillhörande behandlingsmodeller diskuteras.

Kursen ger en fördjupning i hur man bedömer om patienter uppvisar ett beteendemönster, som karakteriseras av upptagenhet vid somatiska symtom som leder till överdrivna undvikandebeteenden, kontrollbeteenden och säkerhetsbeteenden, vilka i sin tur stärker uppmärksamhet mot symtom och minskar funktion och livskvalitet. I kursen ingår även teoretisk och praktisk genomgång av exponeringsbaserad psykologisk behandling som riktar sig emot detta beteendemönster samt hur den anpassas till specifika tillstånd t.ex. irritable bowel syndrome, fibromyalgi och förmaksflimmer.

Arbetsformer

Deltagande förutsätter egen aktiv inläring och förberedelse med stöd av kurslitteratur och annat instuderingsmaterial. Undervisningen sker i form av föreläsningar, lärarledda seminarier, diskussioner och gruppövningar.

Examination

Kursen examineras med en hemtenta som ges betyget U eller G samt aktivt deltagande i seminarier.

Frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag

Examinator bedömer om och i så fall hur frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan deltagare deltagit i eller fullgjort de obligatoriska

utbildningsinslagen, eller tagit igen frånvaro/ brister i enlighet med examinatorns anvisningar kan inte studieresultatet slutrapporteras. Frånvaro från eller ej fullgörande av ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att deltagaren inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Möjlighet till undantag från kursplanens föreskrifter om examination

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för deltagare med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frångå kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsinslag m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade färdigheter, kunskaper och förhållningssätt får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering kommer att genomföras enligt de riktlinjer som är fastställda för utbildning på Karolinska Institutet. Den skriftliga hemtentamen kommer att granskas av ett plagiatkontrollprogram.

Litteratur och övriga läromedel

Morrison, James R.

When psychological problems mask medical disorders : a guide for psychotherapists

Second edition : New York : Guilford Press, cop. 2015 - viii, 247 p.

ISBN:978-1-4625-2177-7 LIBRIS-ID:18318386

[Sök i biblioteket](#)

Ramnerö, Jonas

Exponering som psykologisk behandlingsmetod

Studentlitteratur AB, 2023 - 319 sidor

ISBN:9789144160702 LIBRIS-ID:n47cmw23lttc93jl

[Sök i biblioteket](#)

Övrig litteratur i form av vetenskapliga artiklar omfattade ca 150 sidor tillkommer.